

תוספת שבת

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

מעט מ"מ להלכ' ליל פסח החל במוצאי שבת.

להדליק כרגיל.

ד. יש דיעה בסי' תע"ד, שבמוצ"ש ליל פסח אומרים מן הפסחים ואח"כ מן הזבחיים, שאין חגיגה דוחה שבת, וי"א שיאמרו כרגיל, שמתפללים שנזכה שנה הבאה כשיבנה ביהמ"ק לאכול פסחים, ואז כבר לא יחול בשבת. (באר היטב ושער"ת)

ה. לכתחילה לפורר החרין מער"ש ויכסנו בכלי אטום שלא יפוג טעמו עד הסדר ואפי' שהחזו"א הקל לרסקו בליל יו"ט שיש חשש שיפוג טעמו, ורק כשחל ליל פסח בשבת אסור, בכ"ז המשנ"ב כתב שיעשהו בשינוי, (או שיהפוך המגרת או שיפורר על השולחן ולא בקערה) והמג"א אסר גם בשינוי (בפקודיך אשי-חה למורינו הגר"י זיכרמן שליט"א עמ' דש, עפ"י משנ"ב תק"ד ס"ק י"ט ושעה"צ ל"ג, ארחות רבינו ב' עמ' עג - פו, והאיסור כשחל בשבת - משנ"ב תע"ג ס"ק ל"ו, והמשנ"ב סי' תצה ס"ק ה' ו' כתב שגם באוכל נפש מה שאפשר ולא יפוג טעמו עדיף לעשותו מעיו"ט).

ו. כשחל יו"ט בחול אין חשש שמא יטה, אבל גם שיו"ט חל בשבת מותר לומר ההגדה לאור הנר ולא חוששין שמא יטה, שמצוותה דאורי' וגם שיודע מעט בע"פ. (שו"ע רע"ה ט, ותע"ג סק"ב).

א. לכתחילה תמיד יש להכין מי מלח לכרפס מערב שבת ויו"ט (חיי אדם כלל ק"ל סעיף י"ט, קישו"ע סי' ק"ח ד') וכשלא הכין מער"ש יש לעשותו ביו"ט בשינוי, דהיינו קודם המים ואח"כ המלח (סידור יעב"ץ) וכן אפשר להטביל גם בחומץ ויין (תעג ו' וס"ק נד) אבל מדברי המשנ"ב משמע שלכתחילה יכול לעשות ביו"ט כרגיל, ורק שיו"ט חל בשבת יש להכין מער"ש, או שיעשה מעט. (תע"ג ס"ק כ"א, ושו"ע ריש שכ"א)

ב. אין להכין שולחן הסדר לפני זמן מוצש"ק, ושיאמרו ברוך המבדיל בין קודש לקודש (תע"ג ס"ק כ"א) ואין לומר שהולכים לישון בשבת, בשביל שיהיה כח למוצ"ש, אבל במחשבה מותר לחשוב כך (משנ"ב רצ סק"ד, ריש שז), וכן יש ללבוש בגדי יו"ט מבעוד יום ולא סמוך לשקיעה, וראוי ללובשם מחצות שזהו זמן הקרבת קר"פ, (הגר"י זיכרמן).

ג. בליל יו"ט מקדשים מיושב, סדר יקנה"ז, ואין מברכים על בשר-מים במוצ"ש, שהאוכל הטוב שביו"ט מיישב דעתו כמו בשמים (משנ"ב תעג וסי' תצ"א ס"ק ג') וצ"ע הרי יש המון שעות בליל פסח עד שאוכלים האוכל של יו"ט... וכן לגרשז"א אין שופכים מכוס ההבדלה כמוצ"ש, וגם לנשים מותר להבדיל (שש"כ סב טו, והערה כז) ויש להעביר אש כדי להדליק נר ליו"ט ולהבדלה, ולא

פנינים נפלאים מהגה"צ רבי שמשון פינקוס זצוק"ל: בענין הזהירות בזמן קבלת השבת, ובמעלת השינה בערב שבת. לרגל יום פטירתו שחל בערב פסח

שכתב הרמב"ם... (פ"ל שבת ה"ב) "ויושב בכבוד ראש מיחל להקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך". היינו שבשעה שהשבת נכנסת צריך שיהא פנוי ומחכה לבא השבת שהיא קבלת פני השכינה.

והנה, כמה רחוקים אנו מהמסופר על אבותינו איך שהיו גומרים את כל הכנותיהם כבר בחצות ערב שבת, והיו פנויים כל אחר חצות היום לקבלת פני השכינה. ויש בזה תרתי, חדא לכבד את מלך הכבוד שבא אלינו עם כניסת השבת,

ושנית, שכל איכות הקדושה של כל השבת תלויה בזה, שאת קדושת השבת אין בידנו להשיג על ידי שום השתדלות שנוכל לומר אשלים ההשתדלות אח"כ במשך הלילה ויום, שזה בידו של הקב"ה, שרק הוא יתב' מקדש השבת, שכפי ההכנה והציפיה באה אחר כך הקירבה הנוראה של השבת". (הגר"ש פינקוס זצ"ל, שבת מלכתא עמ' צ)

ההכנה גם ע"י שינה מערב שבת

"אצל החסידים יש זהירות וקפידה מיוחדת לישון קצת בערב שבת, ובשם הרבי אהרן מקרלין זיע"א אמרו, מי שאינו ישן בערב

"אני חושב שהסוד המעשי איך לזכות למעלת השבת, הוא ע"י זהירות בענין קבלת השבת. הבעיה שלנו היא שכמעט תמיד בשעה שהשבת נכנסת אנו עדיין לא מוכנים. זה נורא! כמה שמשתדלים - לא הולך... לדעתי, זוהי קללה... אני יכול להתחיל בשמונה בבוקר ובקושי מגיע לרגע האחרון... מין קללה כזו.

אני מגדיר זאת על פי מה שמצינו בקדמונים, שבשבת כל הדינים מסתלקים. והרי טבעו של עולם שכל מי שעומד למות, ברגע האחרון הוא מתגבר, כמו נר שלפני שהוא נכבה הוא 'קופץ'. וכך, לפני שבת יודע היצר הרע שהוא עומד לסיים את תפקידו למשך עשרים וארבע השעות הבאות, ולכן ישנה התגברות מצידו והמכשולות והעיכובים רבים. כאן מונח כל הקנין של השבת. כפי שנכנסים אל השבת, כך נראה גם ההמשך". (נפש שמשון עמ' יז)

התעוררות להכין לשבת מוקדם

"וכאן המקום לעורר על ההכנות של הרגע האחרון עם כניסת השבת, ולפעמים כבר כמעט אחר השקיעה עוד מסתובב בבית ומסלק חפצי מוקצה כלאחר יד, שזה ממש נגד ההלכה, וכמו

ניתן להשיג ניתן להשיג את ספרו החדש של מורינו הגר"י זיכרמן שליט"א "בפקודיך אישיחה"

על הלכות ומנהגי החגים הסמוכים לשבת ובו הלכות ער"פ וערב ט' באב שחל בשבת כמו שחל השנה במייל המערכת

שבת, בלילה אוכל הוא "זועטשערע" - ארוחת ערב של חול, היינו אין זו סעודת שבת...

והמובן הפשוט, הנה בערב פסח משתדלים הרוב לישון לפחות מעט בצהרים כדי שלא להירדם בליל הסדר, וכן בערב שבועות, וזה מפני שבטבע האדם עובד ביום, ובלילה הוא זמן מנוחתו... אבל כאשר מזדמן שדוקא בלילה צריך הוא לעשות משימה חשובה ועבודה קשה אז הופך הוא את הסדר, שמשתדל לישון ביום כדי שיוכל לעמוד על משמרתו בלילה ולעשות עבודתו בשלימות. וזה המבחן כאשר מגיע ערב שבת, אם רואה הוא את סעודת הלילה כמשימה חשובה וזמן לעליה ולהשגת מעלות בקדושה... וממילא, כל היום דרוך הוא לקראת הלילה, ומכין עצמו בשניה, כדי שלא יהא ראשו כבד עליו וימנעהו מהשגת הגדלות שקדושת הזמן מביאה איתה.

אבל אם רואה הוא את ליל שבת... שאז נחים אחרי שבוע קשה של עמל החיים, וזה זמן לאכול סעודה דשנה, ושרים קצת זמירות, ואף מדברים קצת בדברי תורה... כל זה אינו מאמץ גדול ואינו מצריך הכנה רבה... אין הכי נמי אין זו ארוחת ערב של חול, אלא של שבת וקדושה, אבל עבודה של סעודת שבת במובן הנכון אין כאן. (שבת מלכתא עמ' פו)

שבת הוא זמן עמידה לפני המלך

"כשבאה שבת, הכל משתנה. עתה היהודי הוא כעומד לפני מלך. כשנכנס אדם לרחוב היהודים באמסטרדם, לונדון, פריז או כל מקום אחר, גם ביום חול הוא חש את השפעתה של מלכות שמים. השפה שונה, הלבוש אחר השאיפות שונות. אבל כשנכנסים לרחוב היהודים בשבת, כאילו נכנסים למדינה אחרת, לאומה אחרת, אומה של אצולה, לבושים בגדים מיוחדים... ליהודים באופן כללי יש אופי של מלכות, וכאשר מגיעה שבת, הם במלכות של מדינה בתוך מדינה, במלכות של 'עומד בפני מלך'. (נפש שמשון עמ' קס)

לימוד התורה בשבת איננו סותר לענין המנוחה

"וחז"ל אמרו (ירושלמי שבת ט"ו ג') לא ניתנו שבתות וי"ט אלא לעסוק בהן בדברי תורה. ויש ששואלים, הרי השבת ניתנה למנוחה, והתורה נקנית בעמל ויגיעה, שמתשת כחו של אדם (סנהדרין כ"ו), ואיך זה מתחבר לענין המנוחה.

אבל באמת המנוחה האמיתית היא רק בעמל התורה, שהרי מה שהתורה נקנית דוקא בעמל ויגיעה זה כדי לחרוש את הגוף ולשבור המחיצות המפסיקות בין האדם ובין מקור חיותו. ומה שתורה מתשת כחו של אדם, זה מפני שסוף סוף אנו משתמשים בכוחות הגשמיים בשביל עמל התורה, ומצד זה לימוד התורה

מעייף את האדם... אבל הכוחות הרוחניים, אדרבא, ככל שמפעילים אותם יותר הם מתגברים ומתחזקים יותר ויותר.

ועל כן בשבת קודש, היות והאדם מורכב מגשמיות ורוחניות, והשבת פרושה על כל המציאות, גשמיות ורוחניות, צריך מנוחה - לכל חלק כפי מציאותו, המנוחה לכלים הגשמיים היא לנוח מהעמל והיגיעה הגשמיים ע"י שינה ואכילה ושתייה. אבל המנוחה האמיתית לצורך החיות האמיתית והפנימית של האדם היא אדרבא ע"י תוספת לימוד תורה, שעל ידי זה מוסיף כח וגבורה אמיתיים לכל כוחותיו - גשמיים ורוחניים. (שבת מלכתא עמ' צה)

הבטחון בהקב"ה כאילו כל

מלאכתו עשויה כגון העולם הבא

"ומהי צורת הלמעשה של יום השבת - בטחון. בשבת שובת מכל מלאכת עולם ומפקיד את פרנסתו ביד השי"ת. הנה אינו יוצא לחרוש שדהו אע"פ שאם מחר יבוא הגשם יפסיד את יבול כל השנה, וכן כשהיום יום שרב וגינתו צמאה למים, והוא יושב כאילו כל מלאכתו עשויה - שיודע הוא שהכל ביד הקב"ה והשתדלותו אינה מעלה ואינה מורידה.

וכך האדם חי למעשה את האמת המוחלטת, שמצידו יתב' הכל שווה, בין אם עושה מלאכתו או יתבטל ממנה - הכל משמים. ושבעומק האמת אין שום נפק"מ בין העולם הזה לעולם הבא, גם בעולם הזה אין עוד מלבדו כמו בעולם הבא, וא"כ נמצא שבעצם

כאן כבר הוא עוה"ב, ומאמין כך עד כדי מעשה, שיושב ומתענג על טובו יתב' בביטול גמור של כל העולם.

כל צרותיו והרפתקאותיו כמאן דליתא, כל חטאיו עונותיו ופשעיו כמאן דליתא, הופך להיות כצדיקים היושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. הבשר והדגים על ידי תבלין השבת טעמם כטעם שור הבר והליתן, והיין הוא היין המשומר, שבלמעשה, טובו יתב' מקיף את כל המציאות ואין עוד מלבדו טובו וחסדו, שהרי כלום חסר בבית המלך". (שבת מלכתא עמ' סב)

תשובת הגר"ש פינקוס זצ"ל לשאלה: אני מתארגן

לכבוד שבת למה זה זלזול כששבת נכנסת,

ואני ממשיך לכבדה ולהתארגן אליה?

ויש להתבונן, כשאנו רואים אנשים שעושים פעולות יוצאות מגדר הרגיל לכבוד שבת קודש אנו צריכים לשאול את עצמנו מה הם יודעים ומרגישים שאולי אנו מפספסים?

וביאר הרב פינקוס זצ"ל, ברור ופשוט לכל, שאם הודיעו לאדם זמן רב מראש על אורח חשוב שצריך להגיע לביקור בביתו, אם בשעה שיבוא האורח הוא ימצא שלא הכינו לכבודו דבר, אפילו אם מאותה שעה יתרוצצו בבהלה לכל עבר, לשכנים ולחננויות ויקנו כל מעדני

עולם, הרי זהו עלבון אישי לאורח שלא החשיבו את בואו ולא התכוננו לקראתו.

והסיבה, שלא המעדנים היו חסרים לו, שבודאי יכול להשיג כאלו גם לביתו, ובפרט שלבסוף דאגו שלא יחסר דבר. אלא שכחת האירוה, שלא זכרו את יום בואו ולא הכינו לכבודו. זהו העלבון.

וכן הוא ממש ענין השבת המיוחדת מכל המצוות בחיוב ההכנה, שההכנה היא אות כבוד והערכה כביכול כלפי האישיות הממשית, א-ל חי וקיים, השכינה הקדושה שבאה בכבודה ובעצמה אלינו אל ביתנו עם כניסת שבת קודש.

ונמצא, שאם לא הספיקו להכין את קומקום התה לכבוד שבת, החסרון הוא לא כוס תה או עוגה למצות עונג שבת, משום שהשבת אינה צריכה לזה. אבל בת קול יוצאת ואומרת - 'אם אב אני איה כבודי!' שזה עלבון אישי שלא התחשבנו בבואה של השכינה הקדושה.

אם נכנסה שבת ושכחתי לצחצח נעלים, ואני חושב לעצמי, לא נורא, אני מוותר על הכבוד להיות יפה ומצוחצח בשבת זו, הרי זה כהולך לחתונה בנעלים משופשפות... שאין זה רק שהוא נראה כאדם מפוזר ומרושל, אלא הנושא כאן הוא כבוד החתן, שעל זה אין הוא הבעלים למחול.

ובאמת שמצוות שבין אדם למקום אינו רק עצם קיום מעשה המצוה כהנחת תפילין ונטילת לולב אלא צריך שתהיה הרגשה של 'כבוד הזולת' אבינו שבשמים לא פחות מאשר לחבר, ח"ו. וכמו שכתב רש"י (שבת דף לא) : "דעלך סני לחברך לא תעביד, רעך ורע אביך אל תעזב (משלי כ"ז) - זה הקב"ה, אל תעבור על דבריו שהרי עליך שנאו שיעבור חבירך על דברך" עכ"ל.

והמצוה המדגישה זאת במיוחד - היא שבת קודש. שזו כל מציאות השבת, שהקב"ה נמצא אתנו ממש, וכל ההכנות של שבת הן מחמת הכבוד האישי, כביכול, שיש לכבד את השי"ת עם בואו אלינו ביום השבת, ויש להזהר מאוד שלא יחסר שום פרט

ליקוט בעניני הכנה בערב שבת (מתוך קונטרס עבודת שבת קודש)

סגולת התשובה בערב שבת - "בכל ערב שבת יפשפש במעשיו ויתעורר בתשובה לתקן כל הקלקולים שעשה בששת ימי המעשה, כי ערב שבת כולל כל ימי השבוע, כמו ערב ראש חודש כולל כל החודש". (קיצור שולחן ערוך סי' ע"ב סט"ו)

"פניא דמעלי שבתא הוא כידוע אחד מזמני תשובה, הן מצד חשבון הנפש שצריך וראוי לעשות עם סיום השבוע שחלף, והן מצד ההתכשרות וההכנה לקראת הכניסה לשבת שיהיה לו במה להכנס לשבת.

וכמאמר מרן הס"ק מסלונים זי"ע במאחז"ל (שבת יב). חייב אדם למשמש בבגדו ערב שבת עם חשכה, בגדו לשון בגידה, אחרי שעבר עליו שבוע שלם אשר בגד בו בניגוד לרצון ה', כיון שבאה ש"ק עליו למשמש בבגידותיו ע"מ לתקנם כדי שלא יכנס לשבת בלבוש שק. דכמו שצריך להחליף מלבושיו הגשמיים המלוכלכים כמו כן עליו לרחוץ ולהטהר מהכתמים הרוחניים". (נתיבות שלום ח"ב להאדמו"ר מסלונים, ח"ב עמ' מד)

סידור השולחנות ועניני הבית - "יסדר שולחנו ויציע המטות ויתקן כל עניני הבית, כדי שימצאנו ערוך ומסודר בבואו מבית הכנסת". (שולחן ערוך סי' רס"ב ס"א)

לכבוד מלך הכבוד שבא אלינו בכבודו ובעצמו כביכול מידי שבת בשבתו, ולכן כתוב שגם שהאדם לבדו בביתו יש ללבוש בגדי שבת וכד' (כף החיים רמ"ב).

ויש לדעת, ההכנה לקבלת פני מלך בערב שבת אינה רק גופנית אלא אף נפשית כפי שכתב ב'ראשית חכמה' (שער הקדושה פ"ב אות כ"א) וז"ל: "וכמו שבגשמי מתקן ומקדש המנה יפה לשבת, כן יתקן נפשו שתשרה עליה קדושת שבת". וכן הביא רבינו החפץ חיים (סי' רנ סק"ג): "כתבו הספרים יהרהר בתשובה ויפשפש במעשיו בכל ערב שבת וכו' כי מקבל פני המלך ית"ש ואין נאה לקבלו כשהוא לבוש בבלויי הסחבות של חלאת העוונות".

והנה, פשוט שבבית ששם נמצא המלך נזהרים מאוד שלא תהיה מריבה וצעקה וכן כתב ה'חפץ חיים' (סי' רס"ב סק"ט) "בזוהר ומקובלים הזהירו מאד שלא יהיה שום מחלוקת בשבת חס ושלום ובפרט בין איש לאשתו. ובא"ר (סימן רמב סק"א) מביא דברי הזוה"ק (בתיקונים תיקון מ"ח) "אשרי מי ששומר דירתו, שהיא הלב, בשביל שבת שלא יתקרב לשם עצבות וכעס, שהיא אש הגהינם.

נמצא, ששבת קודש היא יום מרומם ומקודש שאפשר לחוש בו בהשראת השכינה. המציאות של שבת היא קרבת אלוקים שבזה מתגלמת נקודת הקשר שבין היהודי להשם יתברך. ולכן על האדם להכין את עצמו כראוי לקראתה, ליצוק אל תוכה תוכן רוחני גדוש כדי להרגיש, לספוג ולזכות במעלותיה הגדולות, ולנצלה עד תום להתעלות מיוחדת בעבודת השם.

וכתב הכף החיים: "ונראה לי הטעם, משום דהשבת מכפר אם משמרין אותו כהלכתו, כמו שאמרו רז"ל אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו, והוא ע"י התשובה... ועל כן צריך לפשפש במעשיו ולחזור בתשובה בכל ערב שבת כדי שיתכפר ע"י שמירת השבת. ועוד י"ל הטעם כדי שיוכל לקבל בחינת נשמה יתירה ממקום גבוה". (כף החיים ס"ק יא)

"אמרין בשבת (קיט): שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו, אחד טוב ואחד רע. וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומטתו מוצעת [שהיו יושבין על המטות], מלאך טוב אומר יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו, ואם לאו מלאך רע אומר יהיה רצון שתהא לשבת אחרת כך ומלאך טוב עונה אמן בעל כרחו ע"ש. ולכן יזהר מאד לסדר שולחנו והנרות יהיו דולקות... והמטות יהיו מוצעות ומוכנות לישיבה, ואצלינו הכסאות מוכנות לישיבה". (ערוך השולחן ס"א)

"ויטאטא הבית מבעוד יום, וגם תיקון השולחנות והמטות והכסאות הכל יהיה מוכן מבעוד יום, והקערות והכפות והסכינים יהיו נקיים ומצוחצחים לכבוד שבת קדש. ויתקן כל עניני הבית ויפנה קורי עכביש מהכתלים והתקרות לכבוד שבת, והכל יעשה מבעוד יום כדי שבביאתו מבית הכנסת ימצא הכל יפה ומסודר". (ערוך השולחן שם)

ענין טעימת התבשילים לפני שבת - "מצוה לטעום מכל תבשיל בערב שבת כדי לתקן יפה כהוגן, ועיין בספר שלחן שלמה דהטעימה בשבת מכל מין בודאי היא מצוה ורמז לזה טועמיה חיים זכו". (משנה ברורה סי' ר"נ ס"ק ב, ושער הציון ח)

בפסח קוראים שיר השירים, נבאר על מעלת אמירת שיר השירים בערב שבת.

ענין אמירת שיר השירים דוקא בערב שבת

"הביטוי החזק ביותר לעת פניא דמעלי שבתא הוא מנהג ישראל קדושים לומר שיר השירים בעת הזאת.

כל ענין שיר השירים הוא גבוה מעל גבוה, כמאחז"ל (ידים פ"ג מ"ה) שכל הכתובים קודש ושיר השירים קודש קדשים, ואין כל העולם כולו כדאי כיום שניתן בו שיר השירים לישראל...

והביאור בזה, לפי ששיר השירים הוא גילוי המידה המיוחדת והגדולה של האהבה בין קוב"ה וישראל, דבכל המקראות שבתורה ובנבואה מצינו רק את בחי' האהבה של אב לבנים... אבל בשיר השירים נתחדשה בחי' חדשה באהבת קוב"ה וישראל, בחי' כי חולת אהבה אני, שהוא הביטוי לגודל אהבת כנסת ישראל לדודה עד כי כלתה נפשה באהבה, וכן גודל אהבת הקב"ה לישראל". (נתיבות שלום ח"ב עמ' מא)

"ולכן אומרים שיר השירים בהכנס השבת קודש, שכולה דביקות בה' בבחי' כנסת ישראל היא בן זוגך בפניא דמעלי שבתא, שזה הזמן המתאים ביותר לאמירת שיר השירים שאז הם בבחי' חתן וכלה". (שם)

ביאור נפלא, כיצד אפשר לחדש שותפות כבירה, כאשר מעשה הבריאה כבר הסתיים

כבודו אך ימנעו ממנו כל דבר מאכל עד שיגוועו שם ברעב. ופרסמו בכל המדינה כדי שיבואו רבים ויראו עונשו למען ישמעו ויראו. ועשו סביב ההיכל ההוא חלונות כדי שיוכלו לראות את גודל צערו ממיתת הרעב.

ביום הראשון לא היה ניכר צערו, וביום השני והשלישי כשנתגבר עליו רעבונו ראו דרך החלונות איך הוא נאנח ונאנק מכאבי רעבונו. וביום החמישי שנתגבר עליו זלעפות הרעב מאוד התחיל לנשוך בשיניו את עור בשרו מעליו כדי להשיב את נפשו אליו מעט...

והנה, נזדמן אדם שלא שמע עדיין מכל הנעשה. ושאל את האנשים מה קול ההמולה הזה... והשיבו לו שכאן נענש אחד מסריסי המלך בעונש רעב נורא מאד וזה היום החמישי שלא טעם מאומה. ואז שאלם: 'וכי לזה תקראו רעב והרי אני רואה שהוא לועס בשר בשיניו...?!' השיבו לו: 'אוי ואבוי על אכילת בשר כזו, הלא בשר נפשו הוא אוכל מגודל מרירותו וצערו!'

המשיך הח"ח ואמר: כשה' יתברך נותן שפע לכלל ישראל זה רק מהפירות של המצוות שקיימו, אבל בקרן של המצוות הקב"ה אינו נוגע כלל והוא שמור להם לעולם הבא. לכן אמרה המשנה 'אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא'. אמנם האנשים שסרו מדרכי ה' לגמרי הם מסולקין משכר עולם הבא. ועל כן אם יש להם איזו זכות משום איזו מצוה שקיימו הקב"ה משלם להם על פניהם גם את הקרן. וממילא יהיו אבודין בלא שום זכות בעולם הבא שנא' 'ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו'. ושכר כזה באמת עונש הוא! וכמו משל סריס המלך, שכל מי שלא ראהו מתחילה חושב שבשר הוא אוכל בהיכל יפה ונפלא, אמנם המבינים רואים שאת בשרו עצמו הוא אוכל!... (שם עולם חלק א, הערות פרק ו)

וז"ל יסוד ושורש העבודה: "ובבואו מבית הטבילה, ילבש בגדי שבת ויאמר שיר השירים בקול נעים ובמיתון. וגודל מעלתה הובא בזה הקדוש בכמה מקומות.

וזה לשונו פרשת תרומה (קמד). "בגין דא, איצטריך לנטרא ולסלקא עטרא על רישיה דבר נש כל מילה ומילה דשיר השירים, ואי תימא אמאי איהי בין הכתובים, הכי הוא ודאי, בגין דאיהו שיר תושבחתא דכנסת ישראל קא מתעטרא לעילא, ובגין כך כל תושבתן דעלמא לא סלקא רעותא לגבי קודשא בריך הוא כתושבחתא דא".

[תרגום: "לכן צריכים להשמר ולהעלות עטרה על ראשו של האדם מכל מילה ומילה של שיר השירים. ואם תאמר למה היא בין הכתובים, כך הוא ודאי, משום שהיא שיר השבח אשר כנסת ישראל מתעטרת למעלה, ומשום זה כל התשבחות שבעולם אינן עולות לרצון לפני הקב"ה כשבח הזה"].

ויזהר האדם מאד באמירתה בדקדוק התיבות, ולא יפסיק באמצע קריאתו אפילו בדברי תורה... ואם אין לו שהות לקרותה בערב שבת קדש, אזי יקרא בשבת מתי שיוכל". (יסוד ושורש העבודה ח, א)

בשבת אנו שותפים עם ה' בבריאת העולם, ואם ישאל כל יהודי, כיצד אני יכול לחדש שותפות עם השבת המעידה על בריאת שמים וארץ ושבתת הבורא ביום השביעי, והלא מעשה הבריאה הסתיים כבר בששת ימי בראשית.

ובאמת ששאלה זו שאל ה'אור החיים' (בראשית, ב על הפסוק 'כי בו שבת') וז"ל: "מי שמע כזאת שיבא אדם וישתתף בדבר שכבר נגמרה מלאכתו... ועוד שיהיה מעשה זה גדול עד מאוד, מנין להם לומר דבר זה שהוא נעשה שותף לצד עילאה להשתתף עמו במעשה בראשית?"

ומייסד ה'אור החיים': הקב"ה ברא את העולם שיעמוד רק לשישה ימים כמו שנאמר בעשרת הדברות 'כי ששת ימים עשה ה' את השמים'. ונתחכם הקב"ה וברא יום אחד ובו ביום חוזר הקב"ה ומשפיע נפש לעולם המקיימו לעוד ששת ימים. ומבלעדי יום זה היה העולם חרב בגמר ששת ימים וחוזר לתוהו ובוהו... יום זה הוא יום השבת שבאמצעותו העולם עומד ומשפיע בכללות העולמות רוח המקיימת אותו לעוד ששת ימים.

ולמדנו, שכל שבת מחיית ומקיימת את העולם לשישה ימים נוספים, ממילא השומר שבת גורם את המשך קיום העולם.

ומסיים האור החיים: "המקיים ושומר קדושתו, באמצעות זה ישנו לשבת ובאמצעותו מתקיים העולם. הראת לדעת כי הוא המקיים העולם ואין לך שותף גדול מזה כדין וכהלכה". (ע"ש)

ההפסד של מי שאינו מחדש את השותפות

רבנו ה'חפץ חיים' מבאר במשל מופלא את השאלה שמנקרת לעיתים במוחנו, הכיצד יש מחללי שבת בשאט נפש שמצליחין בנכסיהם והשעה משחקת להם. משל לאחד מסריסי המלך החשובים שמרד בו. פסקו שדינו יהיה לשבת בהיכל מפואר לפי